

Ilyen és hasonló gondolatokkal szemlélvén a magyar ház tornácának sajátos és jellegzetes gazdagságát, talán nyilvánvalóvá tudtam tenni, hogy ez az egyetlen, de igen elterjedt építészeti elem mennyit árulhat el az alaposabb és mélyrehatóbb kutatások során a magyarság térformáló akaratáról, annak legmélyebb szándékairól. A magyar ház lényegi értelmének felkutatása, minél messzebb menő felderítése a magyarság ismeretét tehát igen sok új ténnyel gazdagíthatja. De ami keveset itt elmondottunk, mutatja, hogy a magyar házkutatás nem merülhet ki abban, hogy a megmaradt tényeket összegyűjti és megőrökíti. Nélkülözhetetlen a minél messzebbmenő értelmező munka, egyrészt és mindenekelőtt a részletek száraz gyakorlati jelentőségének felismerése, másrészt az összehasonlító vizsgálat. Ennek feladata egyfelől az, hogy a magyar házat elválassza, megkülönböztesse más népek házától, másfelől pedig, hogy felkutassa azokat az összefüggéseket, amelyek a magyar házat a keleti házhoz fűzik. De mindezen túl meg kell állapítanunk azt is, hogy a magyar házban mi a nyugati hozadék, hogy a nyugatról jött elemeket miképpen használta fel a magyar építő?

Mindez a magyar házkutatás mai feladata.

BIERBAUER VIRGIL

KÜLPOLITIKAI SZEMLE

A tengelyhatalmak és Délkelet-Európa; a magyar-bolgár-román kérdés. — Hitler és a német-angol háború. — Japán, Amerika és a tengelyhatalmak. — A földközítengeri háború; az olasz-görög ellentét.

JÚLIUS KÖZEPÉTŐL KEZDVE a közép európai külpolitikai helyzet úgy alakult, hogy úgy tetszett: Németország még az Anglia elleni döntő támadás előtt tisztázni akarja a közép európai viszonyokat s itt végleges biztonságot óhajt teremteni. A biztonság megteremtésének pedig leghathatósabb eszköze a magyar-román és a magyar-bolgár határrendezés. A beszárábiai orosz közbelépés óta Románia bel- és külpolitikai helyzete szerfölött ingatagnak mutatkozott s Romániának Közép- és Dél-Európával való összefüggései szükségessé tették, hogy itt bizonyos állandó jellegű megnyugtatás következzenek.

A magyar államférfiak müncheni, illetve berchtesgadeni látogatása után a német és az olasz kormányzatok nagyjelentőségű lépéseket tettek a közép európai helyzet tisztázása felé. Az előkészítő megbeszélések lefolytatására a német és olasz kormány meghívta a bolgár és román, illetve a szlovák kormányférfiakat. A látogatások célja az volt, hogy a német kormány megértesse a változtatások szükségességét; egyebekben azonban német és olasz részről kinyilvánították: az új közép európai helyzet kialakítása érdekében Németország az érdekelt kormányokra és államokra nem akar semmiféle befolyást gyakorolni, ezért azt kívánja, hogy ezek maguk, közvetlenül, egymás között egyezzenek meg.

A magyar államférfiak berchtesgadeni látogatásukon ismertették a tengelyhatalmak vezetőivel a magyar álláspontot. A német külpolitikai vezetés aztán közölte a maga szándékait és nézeteit kidomborítva a Salzburgba meghívott Gigurtu román miniszterelnökkel és Manoilescu külügyminiszterrel a korábbi megbeszélések lényegét. Hasonlóképpen történt ez a bolgár államférfiakkal rövidesen a román politikusok látogatása után. Bulgária és Románia ellentéteinek kiegyenlítését nem képzelhetjük el a bolgár sérelmek észszerű orvoslása nélkül s miként az erdélyi kérdés a közép-

európai béke záloga, úgy kapcsolatos a dobrudzsai kérdés megoldása a balkáni biztonság gondolatával. Ami pedig a szlovák államelnöknek és miniszterelnöknek salzburgi látogatását illeti, ennek jelentőségét nem hozhatjuk kapcsolatba az előtte és utána lefolyt tárgyalásokkal. A szlovák politikusok meggyőződést szereztek Németország vonalvezetéséről és ennek értelmében nem sokkal utána érdekes változások következtek be a szlovák kormányzatban. Durcsánszky bel- és külügyminiszter távozott állásából, mivel — mint beavatott helyeken mondták — nem vett tekintetbe bizonyos alapvető szempontokat s nem viselkedvén teljes egyértelműséggel, bizonyos kényes külpolitikai kapcsolatokat is igyekezett ápolni, nem nagyon ügyesen — így a párizsi és londoni csehszlovák emigráció köreivel —, nem is szólva érdekes gazdasági tevékenységéről. A külügyminiszteri tárcát Tuka miniszterelnök, a belügyminiszterséget a nemrég még a magánéletbe visszavonultatott Mach Sanyó vette át a Hlinka-gárda parancsnokságával együtt, aki igen nagy rokonszenvnek örvend Németországnak Szlovákia iránt érdeklődő köreiben.

Mialatt a berchtesgadeni és salzburgi megbeszélések tartottak, azalatt Romániában, mely felé fordult most minden figyelem úgy a tengelyhatalmak, mint Anglia részéről, érdekes jelenségeknek lehettünk tanúi. A román politika érezte, hogy az új európai helyzet nem kedvez az 1919-435 hódítások változatlan megőrzésének. Éppen ezért úgy vélte, hogy minden figyelmét Erdélyre kell összpontosítania. Hangok emelkedtek, melyek szerint Románia azért engedte át olyan simán Besarábiát a Szovjetunióknak, hogy aztán másfelé a legnagyobb ellenállást tudja kifejezni. Erdélyi vonatkozásban ez a román nacionalista erők felfokozásában jelentkezett. A Románia közép-európai helyzetét érintő megoldások előestéjén visszatértek a román politikai életbe azok a tényezők, melyeket Károly király politikája eddig tartózkodásra kényszerített. Így a parasztpárt vezére, Maniu Gyula és Károly király politikája között eddig a legnagyobb személyi és tárgyi ellentét volt. Most Maniu mégis felajánlotta szolgálatait a királynak s egy ideig úgy tetszett, mintha a román ellenállás az ő személye köré csoportosulna, hiszen Maniu személye és politikája Erdély megszerzésével a legszorosabban kapcsolatos. Károly király viszont változatlanul fenn akarja tartani az általa alkotott tekintélyi rendszert. Sőt ennek a rendszernek most már az a meggondolás is erősséget adott, hogy hiszen a tengelyhatalmak túlsúlyra jutása révén Európa-szerte a diktatórikus államforma uralkodik. E rendszer támogatására bevonták a kormányzatba az eddig forradalmi ellenzékiességbe szorult Vasgárdát, Goga Oktavián régi híveivel együtt. Míg Manoilescu külügyminiszter a maga vasgárdista rokonszenvei mellett Károly király régi legszemélyesebb híve, addig a nagyiparos foglalkozású Gigurtu miniszterelnök Goga régi, szűkebb csoportjából került ki. Maniu Gyula politikája most ezekkel a vele annyira ellentétes tényezőkkel és erőkkel keresett érintkezést, sőt koalíciót. Kibékült régi barátjával, majd riválisával, Vajda-Vojvoda Sándorral, akinek a párizsi békekonzferencián és londoni tárgyalásain nagy szerepe volt Erdély megszerzése körül, s ugyanekkor koalíciót keresett a Vasgárdával a nemzeti erők összefogása alapján. Maniu programja azonban nem volt összeegyeztethető azzal a vonalvezetéssel, melyet a hivatalos román politikának is el kellett fogadnia. Maniu elképzelése az volt, hogy Románia folytasson „demokratikusabb” belpolitikát, erősítse szakszakadozott kapcsolatait Angliával, illetve Törökországgal és törekedjék a Szovjetunió barátságára.

Ez az elképzelés arra számított, hogy a Szovjetunió és Németország között a beszarábiai, majd a balti kérdések szovjetirányban való megoldása óta ellentétek vannak. Azonban Németország teljesen érdektelenül állott szemben úgy a beszarábiai, mint a balti kérdések szovjetirányú megoldásával.

Mialatt a Szovjetunió most már teljesen berendezkedett a balti államokban és azoknak kérelme alapján felvette Észt-, Lettországot és Litvániát a Szovjetunióba, azalatt Németország a délkelet európai és balkáni kérdések megoldására törekedett. Úgy tetszik e vonatkozásban, mintha a Szovjetunió és a tengelyhatalmak között bizonyos érdekszféramegosztás volna. A tengelyhatalmak és a Szovjetunió korrekt, barátságos viszonya kitűnt Molotov külügyi népbiztos nagy beszédéből is, mely elhárította azokat a román reménykedéseket, mintha zavaró tényezők uralkodnának Németország és a Szovjetunió viszonylataiban. Német részről úgy tartják, hogy ez a beszéd egyszersmind elhárította azokat az angol vagy amerikai szándékokat is, melyek a német-szovjet orosz kapcsolatok rosszabbodására építettek. Ami a szűkebben vett balkáni és kelet európai kérdéseket illeti, még mindig nyitva maradt az orosz-török viszony kérdése. Az orosz-török viszony Törökország angolbarát kapcsolatainak és szovjetellenes készségének okmányszerű nyilvánosságra jutása óta rosszabbra fordult s ugyancsak nem mutatott fel tényleges változást a román-orosz viszony sem Beszarábia átadása óta. Sőt a Szovjetunió közvéleménye és politikája nyíltan is helyesli Bulgária szándékait Dobrudzsa irányában.

Éppen ezért nem járhatott sikerrel az a román törekvés, mely a német-orosz viszony rosszabbodására, valamint az angol politika balkáni tevékenységére számított. Az angol-orosz viszony németellenes javulását kihasználva, küldte nyilvánvalóan Moszkvába követül a román kormány a nyugati hatalmak felé kacsingató Gafencut, a volt külügyminisztert, akinek az lett volna a hivatása, hogy beillesse Romániát a Sir Strafford Cripps moszkvai angol nagykövet által munkált orosz-angol kombinációba. Mivel pedig ez a kombináció, elsősorban Oroszország tartózkodása miatt, most megvalósíthatatlannak tekinthető, ezért sok belső forrongás után Romániának mégis méltányolnia kell a tengelyhatalmaknak Délkelet-Európa átrendezésére irányuló szándékait. Az a politikai elképzelés, mely szerint Romániának mai határaival s esetleg némely Bulgária javára adandó engedményekkel egészében a Szovjetunióra kell támaszkodnia, megbukott, mivel a Szovjetunió elég ridegen tudtára adta a román közvéleménynek, hogy nem viseltetik megértéssel az ilyen tervek iránt. A Szovjetunió balkáni érdekeivel ugyanis egyszerűen nem egyeztethető össze Románia imperialista politikájának további fenntartása. Másfelől pedig a román politika a tengelyhatalmak iránt is igen nagy megbízhatatlanságot tanúsított: ezért a területi változások és az új délkelet európai helyzet kérdésében itt sem találhatott 1919-es hódításainak védelmére. A tengelyhatalmak sajtójából és hivatalos megnyilatkozásaiból egyre világosabban látható a szándék: az új Európának szüksége van erős és egységes Magyarországra, a történelmi Magyarország helyreállítása európai érdek. Ezzel a politikai vonalvezetéssel szemben nem áll más választás a románok számára, mint az engedékenység. A Szovjetunió ott áll Románia határain, korántsem teljesen érdektelenül s Romániának ezért elsősorban belsőleg elemi érdeke, hogy méltányolja a tengelyhatalmak szándékait; saját konszolidálása és biztonsága érdekében nem lehet számára más választás.

A román-orosz-angol kombinációk, Maniu összes tervei rövid idő alatt így lettek teljesen hatástalanok. Ugyanekkor a tengelyhatalmak és Oroszország által teremtett politikai realitások között Románia új magatartása nem található méltánylásra Anglia részéről sem. Románia sietősen igekezett olajtermelését, mely nagyrészt angol-amerikai érdekeltségű vállalatok kezelésében áll, az angol befolyástól megszabadítani. Az angol tulajdon és az angol jogok elleni eljárás éles fellépésre bírta Angliát. Angol részről azzal fenyegettek többek között, hogy nyilvánosságra hozzák azokat a bizalmas

tárgyalásokat, melyeket Románia folytatott Németország ellenében. Anglia balkáni szerepe azonban a tengelyhatalmak túlsúlyával szemben most nem bír nagyobb jelentőséggel s az angol gazdasági érdekeltségek most legfőbb csak arra jók, hogy a románok rajtuk töltsék ki haragjukat. Sokkal jelentősebbek náluk az orosz-bolgár viszonylatok. Bulgária tapintatos politikájával egyformán bírja a tengelyhatalmak és a Szovjetunió bizalmát, érdeklődését. Oroszország számára különlegesen fontos a bolgár kívánságok teljesítése, mert ez esetben Bulgária és a Szovjetunió szinte találkozik a Duna torkolatánál. Egy ideig úgy tetszett, hogy Románia előnyt ad a bolgár kívánságoknak a Dobrudzsánál természetesen sokkal fontosabb Erdély érdekében. Már-már úgy volt, hogy augusztus első felében Craiovában megindulnak az előkészítő bolgár-román tárgyalások. Viszont ugyanekkor híre járt, hogy Magyarországgal szemben Románia csak minimális engedelményekre hajlandó. Ez esetben általában tudni vélték, hogy a tengelyhatalmak döntőbíráskodása dönti majd el a vitás kérdéseket.

Ilyen zavaros helyzetben került végre sor arra, miközben a bolgár-román tanácskozások még alig jutottak túl, sok akadozás közepette, az előkészítéseken, hogy a román kormány megbízottját, Bossy római, azelőtt budapesti követet Budapestre küldötte a magyar kormányhoz előkészítő javaslataival. Majd ezután a magyar küldöttség a román kormány meghívására elindult Turnu-Severinbe, hogy a román megbízottakkal találkozzék. Mikor Szemléket zárjuk (aug. 17), a magyar megbízottak átadták javaslataikat és várják a román javaslatokat, melyek átadására augusztus 19-én kerül a sor. A tengelyhatalmak remélik, hogy ezzel a délkelet-európai kérdések kedvezőbb fejlődésére megtörténtek az előkészületek.

MOST FORDULJUNK vissza Nyugat felé. Molotov diagnózisa igazolódott: békére nincs remény, a háborús konfliktusok újabb továbbterjedésétől kell tartani mindenfelé. Németország egész hosszában megszállva tartja az Atlanti-óceán és a Csatorna partjait. E partok birtokában minden erejével Anglia ellen fordulhat. Sokan a nyári időszakra várták a döntő támadást, mely szárazföldi német partraszállással lett volna kapcsolatos. Ezalatt a német repülők egyre erősebb hullámokban közelítették meg az ellenálló szigetország partjait. A rendelkezésre álló idő alatt Anglia igyekezett védelmét megszervezni. Német részről azonban hangoztatják, hogy a nagy német légi fölénynek Anglia alig tud majd ellenállni. Ezalatt angol repülők is felkeresik Németország némely északi és nyugati pontjait, azonban hivatalos német jelentések szerint az általuk tervszerűtlenül végrehajtott akciók által okozott károk a németek nagy angliai eredményeihez mérten jelentéktelenek.

Az Anglia elleni akció nyári időszakának legdöntőbb eseménye Hitler Adolf július 19-én tartott nagy beszéde volt. A beszéd visszapillantást vetett a múltba s újra elmondotta, hogy Németország miért kényszerült háborúra. Németország természetes célja volt a revízió és a Versailles-i megáláztatások kiküszöbölése. A békés revízió minden lehetősége eltűnő a nyugati hatalmak makacssága miatt, Németország fegyverrel volt kénytelen kiküszöbölni a rajta esett igazságtalanságokat. A következőkben Hitler ismertette a franciaországi hadműveleteket és nagy elismeréssel szólt a német hadsereg teljesítményeiről. A beszéd második része a múlton épülő jövővel foglalkozott. Ismertette a német haderő erejét és ütőképességét. A német lakosságnak ma már nem kell félnie inségtől és kiéheztetéstől. Az érdekkörébe vont nemzetek beszámításával ma mintegy kétszázmillió ember termelésére számíthat a német nép és hadsereg. Hiú reménynek bizonyult, hogy Németországot a háború kiterjesztésével és blokádokkal meg lehetne

tömi. Az is hiú önáltatás volt, hogy Németországnak nyersanyagai kifogy-
nak. Meddőnek bizonyult az erőfeszítés, mely Németországot és a Szovjet-
uniót egymás ellen szerette volna uszítani. A két nagyhatalom véglegesen
rendezte viszonyát, megállapította érdekerületeinek határait és ez a nagy-
stílusú rendezés Európát egy újabb vizálytól szabadította meg. A beszéd
következő részében Hitler a francia politika csődjével, majd meg az angol
politikával foglalkozott. Éles határt vont az angol hivatalos körök és az angol
nép között. A politikusok, mondotta, Kanadába menekülnek, de az angol
népnek kell elszenvednie a háború borzalmait. Hitler ezután Churchill
ellen fordult. A német háború célja — mondotta — nem az angol világ-
birodalom szétrombolása. De az angol politikusok makacssága miatt Német-
ország mégis szét fogja rombolni az angol világbirodalmat. Hitler beszéde
végén kifejtette, hogy utoljára fordul békés szóval Angliához. Nem mint
legyőzött, hanem mint győztes beszél. A józan észhez szól elsősorban,
megkísérli utoljára, hogy egységre jusson Angliával.

A beszédnek ez a befejező része módot kívánt adni az angol politiká-
nak arra, hogy közeledést találjon Németország felé. A hitleri politikának
egyik legrégebbi tétele az volt, hogy Németországnak meg kell találnia az
Angliával való megegyezést. A Mein Kampf érdekes nézeteket tartalmaz
erről az elgondolásról. Talán éppen ezért akkora a német politika felháboró-
dása a germán unokatestvér Anglia ellen, mert nem érti meg ezt a koncepciót.
Hitler régi elgondolásának az a lényege, hogy míg Anglia a tengereken ural-
kodik, Németországé az európai hegemonia. Anglia mostani politikája
azonban az volt, hogy koalíciókat szervezett Németország ellen s az „európai
egyensúly“ régi fogalmát Németország kárára igyekezett érvényesíteni, a
maga oldalára vonván Európa kisebb államait.

Hitler beszédére az angol politika elutasítóan felelt. A választ nem is
Churchill, hanem Halifax külügyminiszter adta meg, hogy Anglia egysége
annál jobban kidomborodjék. Halifax arra hivatkozott, hogy Hitler beszéde
nem tartalmazott pozitív javaslatot. Egész Angliát, mondotta, megingat-
hatatlan elszántság tölti el. Úgy véli, hogy a küzdelem megér minden áldo-
zatot. Szerinte Anglia egy nappal sem akarja tovább a háborút, míg a saját
és a többi népek szabadsága nincsen biztosítva. Halifax ezután heves táma-
dást intézett Hitler ellen. Azt a vádat emelte ellene, hogy hatalmába akarja
keríteni Olaszországgal együtt az európai kontinenst és így együtt akarják
megszabni a többi népek életének módozatait. Az angol vüágbirodalom
nem fogadja el Hitler rendjét. Anglia példát akar mutatni a népek együtt-
működésére. Majd hivatkozott az Egyesült Államokra, amelynek baráti
magatartásából Anglia bátorságot meríthet. Anglia és tengerentúli tarto-
zékai ellenállanak és tisztában vannak a feladat nagyságával.

Miközben Berlinben nem okozott meglepetést az angol elutasítás, az
angol kormányzat, nyilvánvaló válaszul Németország középeurópai tevé-
kenységére, elismerte a londoni csehszlovák kormányt és hivatalosan is kap-
csolatba lépett Benes volt elnökkel. Anglia az egyre erősödő német roham
ellen elsősorban az Egyesült Államokra számít. Az onnan érkező szállítások
változatlanul folynak és nyilván ez adott bátorságot az angol légihaderőnek
a Németország területei fölé terjedő támadásokra. Angliában úgy vélik,
hogy az elnökválasztásig ki kell tartaniok. Roosevelttel megválasztása ösre
biztosítottnak látszik s úgy tartják, hogy a harmadszor megválasztott amerikai
elnök teljes eréllyel szól majd bele az európai helyzet alakulásába. Ezt ugyan
Amerika egyelőre még önmaga előtt is titkolja, de a jelek kétségtelenül
Amerika új nagy világpolitikai aktivitására vallanak. Amerika közvéleményén
bizonyos izgatottság érezhető; úgy vélik, hogy bizonyos hatalmakkal inváziós
szándékai vannak Dél-Amerikában, elsősorban Brazíliában. Ezért az Egyesült

Államok mindent elkövetnek, hogy a délamerikai államokat közös eljárásra bírják. A most lefolyt pánamerikai kongresszuson ki is dolgozták és el is fogadták ennek a közös védelmi eljárásnak módozatait. Ugyanekkor az Egyesült-Államok minden módon támogatják Dél-Amerikában azokat a poétikai és társadalmi mozgalmakat, melyek a mostani spanyol rendszer ellen irányulnak: tudvalévő, hogy a délamerikai latin-spanyol államok rendkívül szoros szellemi és gazdasági kapcsolatban állnak a spanyol anyaországgal és viszont hogy a spanyol kormány legközvetlenebb viszonyt ápol a tengelyhatalmakkal. Ezenkívül az Egyesült Államok óriási fegyverkezési programjának végrehajtása és fokozása is teljes erővel folyik.

Nem csupán az európai helyzet készíteti erre a fegyverkezésre Amerikat. Sokkal inkább a távolkeleti japán politika alakulása az, mely Amerikát a legnagyobb aggodalommal tölti el. Japánban élénk társadalmi és politikai mozgalmak érezhetők, melyek az amúgy is tekintélyt alapon megszervezett országot még jobban a tengelyhatalmak felé viszik. A hadsereg és a haditengerészet egyre nagyobb szerepet kér magának a politika vezetéséből, így került sor a japán kormány újjáalakítására, mikor is visszatért helyére az ezelőtti miniszterelnök, Konoye herceg, aki a legnagyobb figyelemmel kíséri az európai helyzet fejleményeit. Japán számára most nagy lehetőségek kínálóznak. A holland-indiai gyarmatok szinte gazdátlanul állnak, egyedül az angol flotta óvta őket. A francia Indo-Kína most tart ott, hogy a meggyöngült Franciaországról leváljon. Japán minden előkészületet megtett Indo-Kína megszerzésére s hasonlóak a szándékai a holland szigetekkel szemben is. Indo-Kína többek között azért fontos Japánnak, mert a kínai ellenállás kormánya egyedül erre felé érintkezhetett a külvilággal. Ha erről sikerül elszigetelnie Kínát Japánnak, nyilvánvaló, hogy a kínai kérdést a maga részéről sikerül likvidálnia. Ezzel szemben érdekes, hogy Szovjet-országnak éppen abban a pillanatban ismeri el a csungkingi kormányt, amely pillanatban Japán azt teljesen el akarja szigetelni: ez arra mutat, ami különben mértékadó német helyek előtt is jól ismeretes, hogy a japán-szovjetország ellentétek küzdelmes korszaka még korántsem tekinthető lezártnak.

Az európai helyzet arra készíteti Angliát, hogy minél több erőt vonjon el a távolkeleti vizekről. Anglia így maga kényszerül ottani állásainak bizonyos gyengítésére. Japán ki akarja használni az angol erők távolietét és a nagy német offenzívával egyidejűleg maga is élénk politikai akcióba kezd Anglia ellen. Megindul a japáni angol kémszervezet felszámolása és ugyanekkor a nagy gazdasági háború is Anglia ellen. Ezeket a fejleményeket Amerika a legnagyobb aggodalommal kíséri, mert hiszen most reá hárul a fehér ember keleti uralmának fenntartása.

AZ EURÓPAI HÁBORÚ másik színtere a Földközi-tenger medencéje, illetve Afrika. Itt a vezetőszerp Olaszországé. Az olasz tengői és légiere mindent megtesz, hogy megtörje Anglia itteni uralmát. Olasz részről érdekes akciót jelentenek Kelet-Afrikából is. Többször hevesen bombázták Máltát s az olasz erők előrenyomultak Szudánban is. Ugyanekkor hallunk arról, hogy angol gépek bombázták Észak-Olaszország nagy városait, Turint, Milánót, elsősorban a polgári lakótelepeit. Olaszországban és Németországban nagy a felháborodás az angol bombázások miatt s úgy tartják, hogy az angol gépek Észak-Németországon és Svájcra át juthattak Olaszország fölé. A svájci kormány ebben az igen kényes helyzetben élesen tiltakozott Londonban semlegességének megsértése miatt.

Augusztus közepén új fordulathoz ért a földközitengeri válság. Az olaszalbán határon görögök — még nem tisztázott körülmények között — meg-

gyilkoltak egy olaszbarát albán népvészért. Olaszország ebben a helyzetben Agy lép fel, mint az albán érdekek védelmezője. Már Albánia javára történő görög határrevízióról is beszélnek s élénken latolgatják a hírt, vajjon nem teremt-e magának Olaszország flottabázist Szaloniki kikötőjében. Az egész görög-olasz ellentét háttere az, hogy Németország és Olaszország úgy találják, hogy Görögország nem védi meg kellően semlegességét Anglia ellen. A görög kérdés megoldásával Olaszország végleg ki akarja küszöbölni a Balkánról az angol befolyást s ugyanekkor támasztékot is akar szerezni a görög szigeteken vagy Szalonikiban Egyiptommal szemben. A Szalonikiban szerzendő olasz támaszpont arra is szolgálna, hogy Olaszország kellő nyomatékkel léphessen fel a tengerszorosok bármikor akuttá válható problémájában, hogy a Földközi-tenger keleti medencéjében éreztethesse a maga egyensúlyozó erejét abban az esetben, ha a tengerszorosok kérdése valamilyen nagyhatalmi megoldás felé közelednék. Nagyon figyelemreméltó a balkáni olasz befolyás emelkedésével kapcsolatosan Jugoszlávia helyzete, honnan egyre többet hallunk alkotmányátalakításról. S még érdekesebb az, hogy a Görögország elleni olasz fellépéssel egyidejűleg megjelenik a színen Bulgária is. Bulgária a balkáni háborúk korszakától kezdve érdekelt fél Görögországgal szemben. Amint erről előző szemlényben már szó volt: Görög- és Törökország közös erőfeszítéssel elzárják Bulgáriát a kijárástól az Égei-tenger felé. Most Bulgária újra feleleveníti a Görögországgal szembeni régi keletű revizionizmusát és követeli a Dedeagacsnál elterülő és őt az Egei-tengertől elzáró területsávot. Olaszország nem nézi ellenszenvesen Bulgária törekvéseit, mert ezek révén Törökország eléggé elszigetelődne. Emellett inkább támogatja Bulgáriát, semhogy a támogatásban más megelőzze és ezzel más hatalom szerezzen túlsúlyt az Égei-tenger partjain a tervezett, illetve huszonöt éve elvesztett bolgár korridor segítségével. Milyen magatartást foglal el ezekben a kérdésekben a Balkán iránt annyira érdeklődő Szovjetország? A görög követ a görög-olasz-albán ellentét kirobbanásakor érintkezést keresett Sztálinnal és Molotowal. Ugyanekkor azonban Szovjetország mindenkép bátorítja revíziós törekvéseiben Bulgáriát; számára nyilvánvalóan szintén nem ellenszenves az égei-tengeri bolgár kijárat megoldása. Ezzel mintha már maga is kijárást nyerne a bolgár-orosz barátság révén a melegvizű tengerekhez; megkerülve ezzel a tengerszorosok nehéz kérdését s egyben tényezőként lépne fel Angliával szemben is a Földközi-tengeren. A Földközi-tengő: jövődő fejlődésében így Bulgáriának még igen érdekes szerepe lehet.